

TOMISLAV ŠOŠA

Kožne bolesti pomoraca

Od mnogobrojnih kožnih bolesti ovdje je obuhvaćena samo ona grupa koja se, uz ostale simptome, očituje kao svrbež.

Uz svaku od tih bolesti navedene su upute kako se u takvim slučajevima članovi posade, a bez liječnika na brodu, mogu međusobno pomoći.

U tu grupu bolesti spadaju: pruritus, prurigo, urtikarija, egzem, svrab i ušljivost. Osim ovih u tekstu su spomenute epidermofitija, eritrazma i intertrigo gdje je svrbež u manjoj mjeri prisutan.

Svrbež je kožna pojava koja dovodi do fizičkog i psihičkog iscrpljenja te za sobom povlači teški nemir i smanjenje radne sposobnosti moreplovca.

1. Pruritus. Ta se bolest pojavljuje kao subjektivni simptom nesnosnog svrbeža bez vidljivih promjena na koži. Pruritus nastaje kao posljedica raznih organskih bolesti, zatim zbog uzimanja nekih lijekova, pomanjkanja vitamina, crijevnih parazita, oštrih i jakih jela te drugih uzroka. Postoji i psihogeni svrbež na bazi raznih uzbuđenja i psihičkih stanja tako da se npr. kod nekih osoba svrbež pojavi već pri pomisli i pričanju o ušima. Pruritus se može pojaviti po cijeloj koži ili samo na pojedinim predjelima kao što su spolni organi i analni predio. Budući da svrbež progona bolesnika i danju i noću, takve su osobe zbog nemira i nesanice izmučene, blijede i utučene.

Terapija. Lagana dijeta. Izbjegavanje alkohola, kave i nikotina. Od lijekova, osobito kod starijih osoba, primjenjuju se hormonski preparati. Isto tako upotrebljavaju se soventol, mitigal, eurax, periactin uz ostale antihistaminske spojeve. Osim toga dolazi u obzir kortizonska terapija, vitamini kompleksa B₁ te kalcij, sedativi, a po potrebi i rendgensko zračenje. Kod nekih slučajeva potrebna je promjena okoliša te brdska klima, a kod nekih i psihoterapija.

2. Prurigo. On se očituje u čvorićima na koži, veličine leće, s mjehurićima na vrhu i oteklinom potkožnih limfnih čvorova. Uzroci pruriga pretežno su alergična stanja kao i drugi faktori koji nisu sasvim dokazani. Zbog jakog grebenja dolazi po koži do krvavih ranica i krasta. Bolesnik je neispavan, anemičan, blijed, iscrpljen i umoran te katkad toliko psihički iznemogao da dolazi do lucidnih ideja.

Terapija je kao kod pruritusa.

3. Urtikarija. (Urticaria). To je bolesna pojava na koži u obliku okruglih i natečenih plikova crvene ili blijede boje koji žestoko svrbe. Dolazi katkad s povišenom temperaturom i zimicom. Nastaje naglo i zahvaća cijelo tijelo. Pacijent se češe i grebe te dolazi do krvavih podlijeva u koži. Prolazi bez tragova. Uzroci mogu biti vanjski nadražaji kao npr. ubod insekta ili dodir koprivom po čemu se i zove »koprivnjača«. Osim toga urtikarija nastaje kao posljedica alergije na pojedinu vrst hrane (jagode, riba, jaja, rakovi, školjkaši i drugo) te zbog crijevnih parazita i ponekih lijekova. Ona može nastati i uslijed primjene seruma kao i hormonskih poremećaja te zbog hladnoće, udisaja peluda i raznih parfema te psihičkih šokova i ostalih faktora.

Terapija. Treba izbjegavati one stvari koje dovode do njene pojave. Kod urtikarije koja nastaje zbog hrane potrebno je uzeti sredstvo za čišćenje i laganu dijetu. Primjenjuju se kalcijevi i antihistaminski spojevi. Osim toga sprava se kortizonska terapija te adrenalin, osobito ako prijeti gušenje i šok. Katkad dobro djeluje i brdska klima.

4. Egzem (eczema). Egzem je jedna od najčešćih upala kože. Na koži se pojavljuju čvorići, mjehurići, vlažnost, crvenilo i oteklina sa svrbežom. Kasnije se razvijaju kraste i ljuske koje otpadaju. Egzem nastaje kao posljedica preosjetljivosti (alergije) kože na pojedine stvari kao što su razne kemikalije, boje, lijekovi, neke biljke, smokve, mikrobi, sapuni i drugi uzroci, a najčešće zahvaća nezaštićene ruke i lice koje su najviše izložene utjecaju navedenih agensa. Međutim »vulgarni egzem« može se pojaviti i na bilo kojem drugom mjestu kože. S obzirom na kliničku sliku, simptome i lokalizaciju, egzemi se medicinski svrstavaju pod razne nazive. Između ostalih naziva postoji i »pruridermatitis« kao bolest kože koja se očituje s nepodnošljivim i dugotrajnim svrbežom zbog čega se bolesnik s prstima i raznim predmetima grebe, češe i ranjava kožu. Taj ga nepodnošljivi svrbež iscrpljuje gotovo do samoubojstva. Za liječenje pruridermatitisa kao glavno sredstvo dolazi u obzir kortizonska terapija.

Terapija. Da bi se spriječile egzematozne promjene na koži treba u prvom redu izbjegavati kontakte sa onim tvarima koje su dovele do pojave bolesti. Isto tako treba izbjegavati kvašenje i pranje kože vodom. Alkoholna pića i kava su također štetni faktori. Na kožu se postavljaju oblozi od 0,5% rezorcina ili oblozi od borne kiseline u otopini od 2—3%. Primjenjuje se kortizonska terapija te kalcijevi i antihistaminski spojevi. Isto tako upotrebljavaju se katranski lijekovi kao anthrasol, gyrodal i sl. Protiv upalnih pojava primjenjuju se antibiotici. Po potrebi dolazi u obzir rendgensko zračenje i klimatsko liječenje.

5. Svrab. (Scabies). Uzročnik svraba je parazit svrabac (*Acarus scabiei*) koji spada u grinje. Prenosi se s bolesnog čovjeka, nečistog rublja ili životinje. Parazit prodire u kožu u kojoj ženka pravi kanale u koje smješta jajašca te svojom slinom izaziva veoma jaki svrbež, osobito po noći u toplom krevetu. Zbog grebenja dolazi do krvavih ranica i krasta po koži. Svrab se najčešće pojavljuje među prstima, na zapešću, vanjskoj strani lakta, ispod pazuha, oko pasa i na nogama, a ne pojavljuje se na leđima i licu.

Terapija. Preparati sumpora i katrana, Wilkinsonova sumporna mast, mitigal, eurax i dr. Rublje treba oprati u vreljoj vodi i dobro ga izglacati.

6. Ušljivost (pediculosis). Osim u pojedinim slučajevima ušljivost se očituje kao masovna pojava osobito u onim sredinama gdje boravi više ljudi u bližem kontaktu kao što su brodovi, škole, domovi, internati, kasarne, logori i ostala boravišta. Ušljivosti pogoduje nedovoljna higijena, neuredan život, hipijevstvo i slične situacije u kojima je zanemareno održavanje osobne i kolektivne čistoće. Postoje tri vrste ušnih nametnika.

a) Obična, siva uš. Ona se pojavljuje na dlakavoj koži pretežno u kosi (pediculosis capitis). Uz uši se nađu gnjide. Uši izazivaju osjet svrbeža te dolazi do grebenja i krastica.

Terapija. Namočiti vlasite mješavinom petroleja i maslinova ulja preko noći. Mjesto toga mogu se upotrebiti insekticidi u prašku (gamacid, petroid i dr.). Poslije tih postupaka kosa se iščešljava gustim češljem namočenim u ocat, a zatim se kosa temeljito ispere toplom vodom i sapunom.

b) Osim spomenute postoji i bijela, prtena uš (pediculosis vestimentorum). Ta uš živi u rublju sa kojeg prelazi na čovjeka i siše njegovu krv. Na koži se stvaraju sitni čvorčići uz jaki svrbež zbog čega dolazi do grebenja i krvavih krastica po koži.

Terapija. Rublje, odjeću i posteljinu treba dezinficirati u vreloj vodi odnosno pari i naprašiti je insekticidima.

Ova uš, uz gore navedeno, prenosi i tešku bolest koja se naziva pjegavi tifus.

c) Stidna uš (pediculus pubis). Ona se pojavljuje na dlakama spolnih organa i oko analnog otvora, a može se pojaviti ispod pazuha i na trupu. U pojedinim slučajevima nađu se među trepavicama i obrvama. Uz te uši stvaraju se i gnjide.

Terapija. Zahvaćeni predjeli mažu se 5%-tnom bijelom živinom masti ili preparatom Jakutin uzastopce dva dana. Poslije toga se vrši temeljito ispiranje.

Kod ušljivosti trepavica i obrva upotrebljava se 3%-tna žuta živina mast, a gnjide se uklone pincetom.

Osim navedenih dermatoza na koži se pojavljuju i razne gljivične bolesti (dermatomikoze) kao što su epidermophytia inguinalis, erythrasma, intertrigo i druge. One su lokalizirane u predjelu unutarnje strane bedara, u prepone, pazuhu i ispod dojki kao i na drugim mjestima ispod nabora kože i na kontaktnim ploham koje su izložene trenju i vlazi.

Terapija. Naprašivanje sa bor-talkumom uz primjenu fungicida i antihistaminskih spojeva.

Uzevši u obzir da je dermatologija medicinska disciplina sa širokim spektrom osebujne patologije, to je za liječenje težih kožnih bolesti potreban savjet i pregled kod specijaliste za kožne bolesti.

Napomena. U tekstu su citirani grupni nazivi pojedinih lijekova od kojih se neki ovdje navedaju.

1. Hormonski preparati: Femandren, Lutotest, Kortikotropin, Testosteron, Orosteron.

2. Kortizonska terapija: Locacorten, Synalar, Decoderm, Prednison, Deksametazon, Hydrocortison, Kenalog Ultralan i drugi.

3. Antihistaminski spojevi: Antistin, Synopen, Longifen, Sandosten, Fenergan, Dimidril-calcium.

4. Sedativna sredstva: Largactil, Meproamat, Apaurin Librium, Melleril, Serpasil, Prasine i ostali.

5. Alergija (preosjetljivost na pojedine stvari): Kalcihept, Kalcijev klorid, Kalcijev glukonat, Kalcijev laktat uz antihistaminske i kortizonske preparate.

6. Fungicidi: Nistatin, Multifungin, Griseofulgin te ostali.

Castrol

MARINE OILS

World-wide 24 hours Supply
and technical service

Please contact:
The Burmah Oil (Deutschland) Gmbh
Castrol Marine Division
Esplanade 39, 2000 Hamburg 36
Phone: 04035941
Telex: 213676

Our Agent in Yugoslavia:
Transjug Rijeka
Tršćanska 8
RIJEKA
Phone: 311 11
Telex: 24115